

dat de enquêteformulieren werden gezonden aan vooraanstaande gynaecologen van allerlei levensovertuiging en uit hun antwoorden blijkt, dat het merendeel de donor-inseminatie afkeurt, acht ik het van groot belang, de lezers van dit *Tijdschrift* deze enquête-uitslag onder ogen te brengen.

Om in ons eigen land te blijven: Prof. VAN BOUWDIJK BASTIAANSE merkt op, dat de donor-inseminatie hem afstoort en dat hij bevreesd is, dat vele donors psychopaten zijn, met als gevolg, dat ook de donor-kinderen op deze wijze erfelijk belast kunnen zijn. Prof. KLOOSTERMAN is van mening, dat echtparen die menen, dat hun enige levensgeluk bestaat in het hebben van kinderen, juist ongeschikt zijn, deze op de juiste wijze groot te brengen. Tenslotte zegt Prof. STOLTE, dat de artificiële inseminatie met donor-semen geen bestaansrecht heeft, omdat ze het recht van ieder individu, te weten wie het is en waaraan het zijn oorsprong dankt, met de voeten treedt. Het antwoord op de vraag: „wat schokt hier en wie wordt geschokt”, zal de lezer, na datgene wat boven reeds gezegd is, duidelijk zijn. Het bestaansrecht van het huwelijk wordt door het fenomeen van de donor-inseminatie niet alleen ernstig geschokt, doch het eens zo sterke sociale fundament, het huwelijk, wordt ondermijnd en dreigt in een troosteloze ruïne te veranderen als men niet langer meer dit bestaansrecht respecteert. Het frauduleus binnenleiden van een kind in een gezin, waardoor het de naam van het gezinshoofd zal dragen, en zal geloven diens zoon te zijn, is een grove aanslag op huwelijk, gezin en samenleving.

Wanneer Prof. JONGKEES aan de menselijke biologie geen moraal wil toekennen, zal het dus elke arts vrijstaan in elk individueel geval naar willekeur te handelen. Toch acht ik het zeer gelukkig, dat er ook in de biologie nog een moraal is.

Tot slot noem ik hier een aantal Nederlandse publikaties over dit onderwerp:

Literatuur: BRUINS, J. W. e.a. (1956) *Geloof en Wetenschap*, juli-aug., bl. 134. — HIJMANS, A. e.a. (1957) *Rapport over de kunstmatige inseminatie bij de mens*, samengesteld op gezag van de Generale Synode der Ned. Herv. Kerk. — PETIT, CH. (1958) *R.K. Artsenblad* 37, 51. — SCHELLEN, A. M. C. M. (1957) *Artificial insemination in the human*, Elsevier, Amsterdam; *R.K. Artsenblad* 36, 396; *Ned. T. Verlosk.* 57, 433; *Ned. Juristenblad* 36, 776; *Bull. Féd. Gynéc. Obstét. franç.* 9, 583; (1958) *R.K. Artsenblad* 37, 40. — SCHIPPERS, R. e.a. (1956) *Zedenopbouw*, juni, bl. 3. — SWAAB, L. I. (1952) *Geneesk. Gids* 30, 187; (1955) *Ned. T. Verlosk.* 55, 88.

Groningen, 17 mei 1958

A. M. C. M. SCHELLEN

Het artikel van A. M. C. M. SCHELLEN dient te worden gezien tegen de subjectieve achtergrond van de schrijver, wiens principiële opvattingen wel gerespecteerd, doch niet gedeeld behoeven te worden. Het zou eenvoudiger en duidelijker geweest zijn als de auteur had gezegd: „Op grond van mijn levensbeschouwing acht ik kunstmatige inseminatie van een derde verwerpelijk”.

Wanneer hij echter dit standpunt tracht te objectiveren en in een wetenschappelijk gewaad te steken, zal een kritische lezer stellig vallen over de eenzijdigheid van motieven en literatuurvermelding als ook de emotionele en wetenschappelijk niet verantwoorde uitspraken op enkele plaatsen.

Een voorbeeld: „Het is niet uitgesloten, dat de echtgenoot na een geslaagde inseminatie.... onderhevig raakt aan spanningen ten nadele van zijn huwelijk”. Ziehier een tendentieuze veronderstelling, waar reeds feiten bekend zijn die aan de geciteerde uiting stellig geen steun bieden. Zo constateerden FARRIS en GARRISON (1954) na een follow-up over 8 jaren bij echtparen met een, door inseminatie met semen van een derde verwekt kind, dat „All comments

about insemination are favorable” en „all spouses in this series desired a second child by donor”. Ook mijn ervaringen — die m.i. altijd nog meer zeggen dan veronderstellingen — gaan in dezelfde richting, nl. dat een zeer aanzienlijk deel der ouders van een kind, dat aldus is verwekt, zich „voor de tweede ronde” melden. Het is opmerkelijk, dat zo dikwijls juist degenen, die collega SCHELLEN aanduidt met „voedster-vader”, hierop aandringt.

Wetenschappelijk volkomen uit de toon vallend is de klakkeloze bewering over de donor: „Zedelijk gezien is zijn handelwijze zonder enige twijfel (sic!) verachtelijk”. Met dezelfde onverantwoorde stelligheid kan men ook beweren dat een bloedgever „zonder enige twijfel” verachtelijk is! Vooral indien deze in enigerlei vorm een vergoeding krijgt — hierop doelt immers het stemmingmakend woord: prostitué —, hetgeen niet gebruikelijk is bij de donors voor kunstmatige inseminatie. Wanneer deze bovendien geen masturbatie toepassen doch met toestemming, ja medewerking van hun echtgenote *con amore* de h.i. goede zaak dienen, blijft er van zulk een categorische uitspraak niets over. Is het louter toeval, dat de schrijver wel de opvattingen van de Nederlandse Gynaecologische Vereniging heeft weergegeven, en niet die van de American Society for the study of sterility? Deze laatste heeft immers met 79 tegen 9 stemmen een statement aangenomen dat heterologe inseminatie „is a completely ethical, moral, and desirable form of medical therapy”.

Literatuur: FARRIS, E. J. en M. GARRISON (1954) *Obstet. Gynec.* 3, 19. — SCHELLEN, A. M. C. M. (1958) *Ned. T. Geneesk.* 102, 826. — Editorial (1956) *Fertil. and Steril.* 7, 101.

Amsterdam, 29 april 1958

L. H. LEVIE

Niet alleen op grond van mijn geloofsovertuiging doch vooral na een intensieve bestudering van de problematiek van de donor-inseminatie, ben ik tot de conclusie gekomen, dat bij deze wijze van oplossen van de kinderloosheid, hoe dankbaar ook in individuele gevallen, gebruik wordt gemaakt van middelen die in strijd zijn met de algemeen geldende normen. Weliswaar wordt het individuele geluk in vele gevallen van donor-inseminatie bereikt, doch dit geluk wordt een ongeluk als men het in een veel groter verband ziet. Ook in mijn proefschrift heb ik nergens dit geluk willen ontkennen, integendeel, doch wel heb ik erop gewezen, dat het wordt bereikt ten koste van het hoogste goed, dat wij in onze maatschappij kennen, nl. de huwelijksgemeenschap, waarbinnen slechts een sociaal-hygiënisch verantwoorde gezinsvorming mogelijk is. Wijkt men hiervan af, dan brengt men deze maatschappij een ernstige slag toe. Er zijn nog wel andere toestanden te bedenken, waarbij het geluk van de een gepaard gaat met het ongeluk van een ander. Toch wordt zulks niet nagestreefd, omdat men dan in conflict komt met de geldende norm. Voor hoevele ongehuwde vrouwen zou de abortus provocatus, in hun ogen, op dat tijdstip, niet het grootste geluk zijn? Toch wordt hieraan niet toegegeven, omdat deze handeling in strijd met de natuurlijke orde is. Wordt in het ene geval een individu beroofd van het leven, in het geval van de donor-inseminatie wordt het individu beroofd van het meest elementaire menselijke recht, zijn afkomst te weten en zijn ouders ook biologisch als ouders te kunnen zien. In geval van kunstmatige inseminatie met semen van een vreemde streeft men naar het geluk van de ouders en men moet maar afwachten, of ook het geluk van het kind gewaarborgd zal zijn.

Over de positie van de donor sprak ik reeds in mijn antwoord aan Prof. JONGKEES. „Zonder enige twijfel” is een bloeddonor niet verachtelijk, omdat hij door bloed af te staan het leven kan redden van een medemens, terwijl boven-

dien spoedig na de transfusie zijn bloed verdwenen zal zijn. Ook is het afstaan van bloed nergens ter wereld een juridisch gevaarlijke handeling. Een semendonor daarentegen werkt mee aan de verwekking van een nieuw leven met erfelijke en genetische eigenschappen van hemzelf. Bovendien is de semendonor de vader van het kind. Ook kan hij later juridische moeilijkheden verwachten, als bv. het kind zijn biologische vader leert kennen. Er is dus wel degelijk een essentieel verschil tussen het afstaan van bloed en dat van semen. En of dit semen al dan niet via masturbatie wordt verschaft, doet niets af aan het feit, dat de donor, al dan niet tegen betaling, zijn procreatieve elementen afstaat aan een vrouw, die daarop, krachtens de bestaande opvattingen over het huwelijk, geen recht heeft.

Het is „geen louter toeval” geweest, dat ik wees op uitspraken van leden van de Nederlandse Gynaecologische Vereniging, en die van de American Society for the study of sterility ter zijde liet. In mijn proefschrift (bl. 383) heb ik vermeld, dat op een bijeenkomst van deze Society in Atlantic City, in juni 1955 een resolutie werd aangenomen, dat de donor-inseminatie in elk opzicht ethisch, zedelijk en moreel verantwoord was. Er waren op deze bijeenkomst ongeveer 500 artsen aanwezig, die op een kleine groep na unaniem deze uitspraak ondersteunden. Maar als het erom gaat, een opvatting te steunen, door te wijzen op een groot aantal aanhangers, begeeft men zich op gevaarlijk terrein. Trouwens, tegenover de genoemde groep staan vele grote groepen die de donor-inseminatie afwijzen: de Joods-orthodoxe Kerk, de Anglicaanse Kerk, de Rooms-Katholieke Kerk, de Zweedse Staatskerk, de Episcopal Church, de Nederlandse Hervormde Synode, de Christelijke Vereniging „Zedenopbouw”, de Christelijke Vereniging van Natuur- en Geneeskundigen, de Franse Académie des Sciences Morales et Politiques. Hieraan zouden nog vele kunnen worden toegevoegd.

Overigens is uit deze discussie weer gebleken, dat het welhaast onmogelijk zal zijn de standpunten van voor- en tegenstanders nader bij elkaar te brengen. Toch is m.i. een oplossing noodzakelijk, temeer omdat de donor-inseminatie ook in Nederland op grotere schaal wordt toegepast dan men wel zou denken, ook door niet-specialisten. En hierin schuilt een wezenlijk gevaar voor onze volksgezondheid.

Groningen, 17 mei 1958

A. M. C. M. SCHELLEN

KEURINGSNORMEN EN HUN TOEPASSING BIJ OUDEREN

Het artikel van Prof. JONGKEES zal degenen die met beroepskeuringen te maken hebben, uit het hart zijn gegrepen. Een verantwoordelijk medicus moet zich telkenmale de vraag voorleggen, of de betrokkene geschikt is voor het beroep, en evenzeer of het beroep (nog) geschikt is voor de betrokkene. Dit laatste punt is namelijk niet minder belangrijk dan het eerste. Zo zal in ettelijke gevallen de beroepsvaliditeit door blootstelling aan lawaai onaangetast kunnen blijven, terwijl toch aan de sociale gehoorsvaliditeit reeds ernstige schade is berokkend. Wanneer ik mij nu beperk tot de gestelde normen voor het beroep en daarbij het prognostische motief in de keuring bij aanstelling buiten beschouwing laat, blijken de gemelde moeilijkheden bij de scheepvaartkeuringen voort te spruiten uit een te stroef keuringsreglement. Het Rijkstoezicht op de Luchtvaart kent ditzelfde probleem; het heeft daarvoor echter een bijzonder gelukkige oplossing weten te vinden door de invoering van een clause, die ik gemakshalve de soepelheids-clause wil noemen. Ik laat haar hier volgen:

„Art. 3. — *Afwijkingen van de eisen.*

1. Behoudens in gevallen, dat de aanvrager voorgoed

ongeschikt is verklaard, kan de aanvrager, die niet geheel voldoet aan de eisen, als bedoeld in Afdeling 2, geschikt worden verklaard, indien naar het oordeel van de *herkeuringscommissie*:

a. de toestand van de aanvrager zodanig is, dat gedurende de termijn van geldigheid van het bewijs van bevoegdheid geen aanleiding zal kunnen bestaan tot plotselinge ongeschiktheid voor de uitvoering van zijn taak;

b. de geconstateerde tekortkoming(en) voldoende door reeds bewezen geschiktheid en reeds verworven bedrevenheid en ervaring, dan wel op andere wijze kunnen worden ondervangen.

2. Van ieder geval, waarin een aanvrager niet voldoet aan een eis voor lichamelijke en/of geestelijke geschiktheid doch waarin naar het oordeel van de geneeskundige aan het bepaalde in lid 1 kan worden voldaan, moet de geneeskundige mededeling doen aan de herkeuringscommissie, alsook aan de aanvrager.

3. De herkeuringscommissie beslist of en onder welke voorwaarden de aanvrager geschikt wordt verklaard. Op het bewijs van bevoegdheid worden deze voorwaarden vermeld”.

Deze bepaling scheidt dus de mogelijkheid om de beroepsvaliditeit, de bekwaamheid tot prestatie, in haar totaliteit te beoordelen. Slechts de herkeuringscommissie heeft de bevoegdheid, deze *algemene* soepelheidsbepaling toe te passen. Toch dragen ook de eigenlijke keuringsvoorschriften geen star karakter. Ze zijn zo goed mogelijk aangepast bij de veiligheids-eisen, die de moderne luchtvaart stelt en houden als zodanig terdege rekening met geschiktheid die reeds in de praktijk is gebleken. Ter illustratie vermeld ik de eisen voor het gehoor, die conform de internationaal aanvaarde voorstellen zijn vastgelegd:

„Eisen voor het gehoor.

De aanvrager mag geen gehoorverlies hebben, dat een belemmering zou kunnen zijn voor een goede uitoefening van zijn bevoegdheden.

5.1. *Eisen voor het gehoor klasse I (verkeersvliegers).*

a. De aanvrager mag in een rustige ruimte geen groter gehoorsverlies op elk oor vertonen dan 25 decibel voor elk van de 3 frequenties 500, 1000 en 2000 trillingen per seconde en 40 decibel voor de frequentie 3000 trillingen per seconde.

b. Indien het gehoorsverlies groter is dan onder a genoemd kan de aanvrager, die de voor de uitoefening van zijn functie nodige bekwaamheid en ervaring reeds heeft aangetoond, niettemin worden geschikt verklaard, mits hij:

1. op elk oor afzonderlijk conversatiespraak en baken-seinen tegen een achtergrond van geluiden, overeenkomstig die, welke in de stuurhut van een luchtvaartuig tijdens de vlucht voorkomen, kan verstaan en onderkennen op gelijkwaardige wijze als iemand met normale gehoorscherppte, en

2. in een rustige ruimte de normale conversatiespraak kan verstaan, bij gebruik van beide oren, op een afstand van 2,5 m met zijn rug naar de onderzoeker gekeerd staande.

5.2. *Eisen voor het gehoor klasse 2 (sportvliegers).*

De aanvrager moet, bij gebruik van beide oren, in een rustige ruimte de normale conversatiespraak kunnen verstaan op een afstand van 2,5 m en met zijn rug naar de onderzoeker gekeerd staande”.

Gezien de gunstige ervaringen bij de vliegerkeuringen opgedaan, lijkt het mij niet onmogelijk, dat men voor de scheepvaartkeuringen analoge bepalingen zou kunnen opstellen.

Literatuur: JONGKEES, L. B. W. (1958) *Ned. T. Geneesk.* 102, 950.

Soesterberg, 22 mei 1958.

M. P. LANSBERG